

עקרונות לניהול למידה מרחוק ובנית סדר יום בחינוך המיוחד בחירום רצף חינוכי וטיפולי

המעבר ללמידה מרחוק בעת חירום במסגרות החינוך המיוחד מחייב התאמה ייחודית וגמישה, תוך התייחסות לצרכים ההתפתחותיים, הרגשיים, החברתיים והתפקודיים של כל תלמיד ותלמידה. למידה מרחוק מאפשרת מתן מענה לתלמידים עם מוגבלויות לשם:

◇ **שמירה על קשר עם כל תלמיד**

◇ **מענה חברתי, רגשי וטיפולי**

◇ **שמירה על רצף חינוכי - טיפולי**

◇ **קשר של התלמיד עם חברת התלמידים אליה הוא שייך**

ניתן לקיים מפגשים עם התלמידים במסגרת כיתתית, קבוצתית ואישית במגוון אמצעים טכנולוגיים.

כללים והנחיות להתנהלות נכונה ובטוחה במרחב הווירטואלי, קיימים בפורטל הפדגוגי: [מפגש ביתה וירטואלי](#).

עבור תלמידים זכאים לשירותי חינוך מיוחדים אשר לומדים במסגרות החינוך הרגיל, או בכיתת חינוך מיוחד בבית ספר לחינוך רגיל, הלמידה תתקיים, ככל הניתן, על פי ההנחיות והעקרונות הקיימים באגפי הגיל, תוך התייחסות למענים ייחודיים והתאמות נדרשות לכל תלמיד.

בנוסף למסמכים בנושא למידה מרחוק שמפורסמים ע"י אגפי הגיל, לפניכם עקרונות ודגשים ללמידה מרחוק ושמירה על הרצף החינוכי והטיפולי לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים באופן מובנה ומותאם.

עקרונות מרכזיים

◇ **שמירה על בטיחות ותחושת ביטחון** – יש להתנהל בהתאם להנחיות פיקוד העורף המתעדכנות מעת לעת. מומלץ על פתיחת כל יום במפגש קצר ליצירת תחושת ביטחון, שייכות ורוגע, תוך שימוש בשפה מותאמת, קונקרטיית ובהירה, במיוחד עבור תלמידים עם קושי בהבנת מצבי אי-ודאות. ניתן לשלב טכניקות ויסות מותאמות (נשימות, תנועה, אביזרי הרגעה, לוחות חזותיים).

- ◆ **רציפות ושגרה** – השגרה מסייעת בארגון הזמן ומהווה כלי לוויסות, להפחתת חרדה ולחיזוק תחושת השליטה. יש חשיבות בשמירה על מבנה יום קבוע ככל הניתן, קביעת זמנים קבועים למפגשים סינכרוניים, גם אם קצרים, שימוש בלוחות חזותיים, סדר יום מצולם וסמלים קבועים לתלמידים הזקוקים להנגשה חזותית. כמו כן, חשוב לשמור על קשר קבוע עם דמות משמעותית.
- ◆ **גמישות והתאמה אישית** – הגמישות היא עקרון מנחה ומהווה חלק מובנה מבניית מערכת השעות. יש להתאים את סדר היום למאפייני כל כיתה וכל תלמיד וכן לתוכנית הלימודים האישית ולמצב הרגשי והתפקודי. חשוב לאפשר בחירה בין דרכי הבעה וביצוע, התאמה של אמצעים טכנולוגיים לתלמיד ולמשפחה, מתן חלופות לתלמידים שמתקשים בשהייה ממושכת מול מסך ועוד.
- ◆ **התאמה לגיל ולרמת התפקוד** – חשוב להפעיל שיקול דעת בבניית מפגשים כיתתיים, קבוצתיים או פרטניים ושילוב ההרכבים בהתאם לצורך ולמטרות. יש להתאים את אורך המפגש לטווח הקשב ולמאפייני התלמידים.
- ◆ **קשר עם הורים** – ההורה הוא שותף מרכזי בעת למידה מרחוק. חשוב לשתף את ההורים במערכת השעות היומית והשבועית ולהיות קשובים ואמפתיים לצרכים העולים מהבית.

הנחיות

- ◆ צוותי החינוך יקיימו מדי יום מפגשים עם כלל התלמידים באופנים שונים: אישי, קבוצתי או כיתתי.
- ◆ מומלץ כי מחנכת הכיתה או מנהלת הגן תקיים מפגש בוקר ומפגש סגירת יום.
- ◆ משך המפגשים, תדירותם והתכנים יותאמו לאוכלוסיית התלמידים, לגילם, לתפקודם ולצרכיהם.
- ◆ רצוי לשלב פעילויות סינכרוניות וא-סינכרוניות, ולאפשר יחידות ללמידה עצמאית.
- ◆ במידה ותלמידים אינם יכולים להתחבר ללמידה מרחוק בשל מורכבות תפקודית, חשוב לשמור על קשר עם הבית ולסייע באופנים מותאמים ללמידה ולתקשורת.
- ◆ מענים של טיפול מרחוק יתקיימו בהתאם להנחיות.
- ◆ יש להקפיד **על מעקב נוכחות יומי** ויצירת קשר עם תלמידים שלא נכחו במפגשים השונים בפעילויות השונות. בבתי ספר לחינוך מיוחד יש לדווח בתוכנה לניהול פדגוגי (תל"פ).

דגשים נוספים:

תפקיד מנהלת המוסד החינוכי או מנהלת הגן

- ◆ תכנון ובנייה של רצף חינוכי וטיפול באמצעות למידה מרחוק.
- ◆ קיום שגרת עבודה וגיבוש סדירויות נדרשות לביצוע המשימות, בשותפות הצוות המוסדי:
 - קיום ישיבה שבועית עם כלל הצוות ויצירת שגרת מפגשים מקוונים;
 - קביעת סדירות לקשר בין מחנכי הכיתות לבין הצוותים המלמדים והמטפלים בכיתותיהם;
 - בגן הילדים - קביעת סדירות מפגשים בין מנהלת הגן לבין צוות הגן בכללותו;
 - קיום ישיבות צוות אודות התלמידים וצרכיהם ותכנון המענים, בדומה לישיבות צוות המתקיימות בשגרה.
- ◆ תכלול המענים בנוגע להתנהלות הנדרשת לצורך מתן מענה לימודי, חינוכי וטיפולי בלמידה מרחוק:
 - גיבוש תוכנית כיתתית, קבוצתית ואישית;
 - מעקב אחר הנוכחות;
 - שמירה על קשר רציף עם התלמידים;
 - ריכוז מידע אודות תפקודם ובחינת מקרים הדורשים התערבות של גורמי ייעוץ וטיפול נוספים.
- ◆ ליווי, הכוונה ותמיכה בצוות החינוכי והטיפול.
- ◆ היוועצות עם מפקח המסגרת החינוכית ודיווח שוטף.

תפקיד מחנכת הכיתה או הגננת

- ◆ גיבוש תכנית הפעילות היומית והשבועית לכיתה, לקבוצה ולתלמיד בהתייעצות מקצועית ובשותפות כלל אנשי הצוות הרלוונטיים - הוראה, טיפול וסיוע, בהתייחס לפעילות רגשית, לימודית, הפגתית, חברתית וטיפולית.
- ◆ קיום ישיבות צוות שוטפות להערכה ומשוב, ולתכנון פעילות ההמשך.
- ◆ קיום קשר יומי עם כל אחד מהתלמידים לאיתור צרכים מיוחדים ולמעקב אחר השתתפותם במפגשים השונים.
- ◆ שמירה על קשר עם הורים והדרכתם במידת הצורך, תוך שיתוף חברי הצוות הכיתתי.
- ◆ היוועצות, עדכון ודיווח לממונים בהתייחס לכל אירוע חריג.
- ◆ דיווח שוטף בתל"פ.

תפקיד מורים מקצועיים, צוות טיפולי ויעוצי

- ◆ שותפות בצוות רב מקצועי לתכנון הלמידה מרחוק.
- ◆ קיום מפגשים לימודיים או טיפוליים בהרכבים שונים, בהתאם לתחום המקצועי ובהלימה לתוכנית שתגובש.
- ◆ עדכון מחנכת הכיתה או הגננת או גורם חינוכי שהוגדר במסגרת, אודות כל אירוע חריג או דאגה שעולה.

תפקיד מנהלים ועובדי הוראה וטיפול במתי"א ובמרכזים טיפוליים לכבדי שמיעה וחרשים

- ◆ מנהלי המתי"א והמרכזים הטיפוליים לכבדי שמיעה וחרשים יגבשו תכנית לשמירה על רצף חינוכי – טיפולי ויעקבו אחר יישומה, תוך מעקב ומשוב אחר המענה הניתן לצוותים ולתלמידים.
- ◆ ליווי הצוות החינוכי והטיפולי – חשוב להמשיך ולקיים מרחוק שגרות עבודה מתואמות עם צוות מוסדות החינוך הרגיל והמיוחד, ככל הניתן, בהתאם לתהליכי העבודה המתקיימים בשגרה ובהתאמה למצב החירום ולמשך הלמידה מרחוק.
- ◆ הנחייה של צוותי החינוך והטיפול בנוגע להתאמת הלמידה והטיפול מרחוק לצרכי התלמידים המשולבים והלומדים בכיתות החינוך המיוחד.
- ◆ מתן מענים חינוכיים וטיפוליים מרחוק לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים, תוך התנהלות מותאמת ללמידה ולהנחיות בעת הזו.